Autor Guste Santini
Nedjelja, 01 Rujan 2002 09:11

U javnosti povećanje cijene struje nije naišlo na dramatično suprostavljanje. Sredstva informiranja nisu ovom problemu psristupili na primjeren način. A tregali su. Građani su svakim danom sve svjesniji da se nema što dobrog dogoditi. Naprosto događa nam se sivilo. Ipak, povećanje cijene struje ali i povećanje cijena plina nisu tek povećanje cijena već vrlo «zanimljiv» model.

Troškovna inflacija se nikako ne može ignorirati. O inflaciji, na ovim prostorima, od 1993. godine uglavnom se šuti. Antiinflacijski program sve je impresionirao do te mjere da se nema što nadodati. U prethodnom sistemu ovim pitanjima se je poklanjala značajna pažnja i samo najugledniji ekonoomisti su govorili i pisali o tom fenomenu. Sada više nije tako. Ako je sloboda spoznata i savladana nužnost (F: Engels) tada nepoznavanje tokova procesa reprodukcije neće nam pomoći u borbi sa inflacijom. Smisao društvenih zakonitosti je da ih otkrivamo i da, sukladno našem znanju, primjereno odgovorimo na negativnosti tih zakona. To je druga priča i to je dio onog što bi se u širem kontekstu moglo definirati u pojmovima koncepcija i strategija razvoja.

Dragi čitaoče početak Ti se čini da i nije baš na crti naslova. Međutim nije tako. Naime, realna inflacija se je, do sada, rješavala nezaosplenošću, uvozom robe, zaduživanjem i tiskanjem novca (pogledaj rast novčane mase od 1993. godine u «Privredna kretanja») kako bi se umjetno veći društveni proizvod mogao «opslužiti». Očito da su naprijed nabrojene mogućnosti iskorištene i sada se priča rješava najprije povećanjem cijena u tzv. non tradable sektoru. (Upućujem na radove dr. sc. Stjepana Zdunića objavljene u «EKONOMIJA/ECONOMICS»; Rifin, Zgreb 2002., br. 1 i 3., godina IX: «Pretvorba sustava proširene reprodukcije u financijsko tržište novca i kapitala» i «Kriričnа mjesta strukturne i stabilizacijske politike».) Struja i plin su proizvodi koji se mogu samo poželjeti za tu i takvu politiku. Naime, neelastični proizvodi su uvijek i svuda bili idealni za nametanje poreznih obveza i sigurnih fiskalnih dohodaka. To je ujedno i osnovna karakteristika trošaarina.

Dakle, povećanje cijena struje je porez. To je ujedno i selektivan porez jer je usmjeren građanima ali ne i privredi. Poreznu evaziju tj. zakonito izbjegavanje plaćanja poreza («zakonske rupe») možete ostvariti tako da svoje domaćinstvo proglasite tvrtkom. Porez je određen poreznim obveznikom (građanin), poreznom osnovicom (količina potrošene struje), poreznom stopom (stopom povećanja cijene struje), poreznim izuzećem (svi osim stanovništva) i poreznim olakšicam (rješeno izuzećem). Kod plina stvar je još «socijalističkija» jer se u cijenu plina implementirala i tzv. «razvojna komponenta» toliko poželjna kod svakog monopoliste. Jasno da povećanje dijela cijena namjenjena «razvoju» znači dodatno prelijevanje (preraspodjelu) putem odnosa cijena. Sve vam je to dragi čitaoče meko budžetsko ograničenje i put u inflaciju. Slažem se da je i put u pakao popločen dobrim namjerama ali iskustva koja imamo i spoznaje do kojih smo došli zahtjevaju zvonjavu na uzbunu. Za očekivati je da će Narodna banka sterilizirati više novca nego što bi to bilo, s obzirom na sezonu, nužno. Kako je kuna nacionalna monetarna manjina bit će vrlo zanimljivo (čitaj: zabrinjavajuće) naredno razdoblje.

Sindikati se bune ali će se povećanje cijene struje od 1 rujna utopiti u dinamiziranju ostalih

cijena i kumuliranju ostalih problema. 1. rujna 1939. godine počeo je užas zvan Drugi svjetski rat. Molimo Boga da 1 rujna ne ostane zapamčen po socijalnom užasu. Ovo stoga jer je trivijalno dokazati da je povećanje cijene struje i plina u funkciji jačanja kapital odnosa bez jasne spoznaje koje i kakve nam posljedice mogu, zbog povećanja cijena, sutra biti problem koji ne samo da neće opravdati povećanje cijena već će hrvatsku privredu dodatno «gurnuti» u još veću krizu. Društvena reprodukcija je toliko složen sistem sa mnogim kompleksnim podsistemima koji nisu tek tako sagledivi. Ali što onda. Neka Guste samo priča. Vjerojatno je to primjereno mojim godinama. Dragi čitaoče čitajte ekonomsku literaturu jer će Vam ona biti najbolji i najsnažniji instrument (alat) u spoznavanju ove naše hrvatske zbilje. Na kraju poručujem (vidi: Ekonomska politika za 1995. godinu) na žalost inflacija nas nikad nije napustila. O ovom će biti još puno rasprave na ovim stranicama. Pozivam i druge mislioce koje žele slagajući/neslagajući se da na ovim stranicama iznesu svoje stavove potpisujući ih. Dovoljno je da ih pošaljete elektronskom poštom.